

PENG' PONG

— SÆTTER HVERDAGSØKONOMI PÅ SKOLESKEMAET

Undervisningsvejledning til Modul 1 – Mig og pengene

Peng' Pong er et undervisningsmateriale for elever på mellemtrinnet om hverdagsøkonomi. I forløbet med Peng' Pong møder eleverne øvelser, der udfordrer dem på deres vaner, får dem til at reflektere over deres prioriteringer og italesætter dilemmaer, de kender fra deres egen hverdag. Eleverne skal undervejs tage ansvar for egne valg og prioriteringer og sætte ord på dem.

OM MODUL 1 – MIG OG PENGENE

I løbet af modul 1 møder eleverne en række øvelser. Øvelserne sætter fokus på elevernes eget forhold til økonomi i hverdagen. I øvelsen "Prioriteringsleg" øver eleverne sig i at prioritere i forhold til deres økonomiske situation. Øvelsen "Spare op eller låne?" klæder eleverne på til at tage valg, om hvornår det er ok at låne, og hvornår det er bedst at spare op. I øvelsen "Min spaghetti bolognese" skal eleverne handle ind til retten, og bliver på den måde gjort opmærksom på de valg og prioriteringer, man foretager i hverdagen. Den sidste øvelse "Dilemmasplet" placerer eleverne i forskellige roller, i forhold til økonomiske dilemmaer de kan genkende fra deres egen hverdag.

Vi har udarbejdet undervisningsvejledningen, så materialet er lige til at gå til. Til alle øvelser er der en oversigt over estimeret tidsforbrug, baggrund til øvelsen, en udførlig fremgangsmåde, samt lidt om formålet med øvelsen og en oversigt over anvendte materialer.

INTRODUKTION

TID

5-10 min

BAGGRUND

Introduktion til dagens program så eleverne får en oversigt over, hvad de skal igennem. Dagens hovedfokus er, at eleverne skal lære noget om at prioritere, noget om hvornår det er ok at låne, hvornår man bør spare op, samt hvordan man kan udfordre sine pengevaner.

Inden du går i gang med dagens program og skal til at undervise, bør du have læst hele undervisningsvejledningen grundigt igennem.

FREM GANGSMÅDE

Start med at fortælle om, hvad Peng' Pong går ud på, fx:

- Hverdagsøkonomi for elever på mellemtrinnet.
- Vi skal lave øvelser, der gør os klogere på vores hverdagsøkonomi.

Vis eleverne programmet for dagen, og knyt gerne ganske kort nogle ord til de enkelte punkter.

Afspil herefter "Introduktionsvideoen". I videoen fortæller to unge om, hvad hverdagsøkonomi er. I slutningen af videoen stilles spørgsmålet: "Hvad vil du vælge til aftensmad? Pasta med pesto eller McDonalds?".

Lad gerne en del af eleverne svare på spørgsmålet, så de får en fornemmelse af, at det er et trygt rum, hvor alle kan deltage. Efter at have hørt nogle stykker, kan man evt. spørge ind til nogle af dem med spørgsmål som: Ville du altid vælge det? Tænker du på prisen? Hvem betaler, når du køber fastfood? Osv.

FORMÅL/LÆRINGSMÅL

Eleverne får en fornemmelse for, hvad der skal ske i løbet af dagen.

Eleverne får en forklaring på, hvad hverdagsøkonomi er.

Eleverne får en oplevelse af, at det er nemt at deltage og komme med sine meninger/holdninger.

MATERIALER

PowerPoint-slides

Introduktionsvideo

TID

Ca. 25 min.

BAGGRUND

Det kan være svært at prioritere i sin økonomi. Hvis man bruger penge på noget, er der færre penge til andet. Samtidig har vores forskellige økonomiske forudsætninger betydning for, hvilke muligheder vi har.

FREM GANGSMÅDE

I øvelsen skal eleverne forsøge at vælge, hvordan de vil prioritere deres penge i fremtiden.

Start med at tage udgangspunkt i de tre spørgsmål på slidet:

- Hvad betyder det at prioritere?
- Kan I komme med eksempler på prioriteringer?
- Hvad prioriterer I hjemme hos jer selv?

Snak derefter om, at man i samfundet har forskellige udgangspunkter for sine valgmuligheder. Eleverne skal igen gennem 4 forskellige scenarier/runder, hvor de har forskellige økonomiske forudsætninger.

Eleverne arbejder individuelt med øvelsen og sparrer med sidemanden. Efter de har valgt, hvilke kort de prioriterer i hver runde, snakker de kort sammen med sidemanden om, hvorfor de har valgt som de har.

Eleverne skal vælge et kort fra både "bolig", "aktivitet" og "mad". Det er vigtigt at fortælle dem, at det billede der er til de enkelte ting, kun er et eksempel. Det er den tekst, der står til de enkelte ting, som de skal tage udgangspunkt i, når de vælger. Forklar desuden eleverne, at hvis de har point tilovers, svarer det til, at de sparer op til noget (fx ferie, bil og lign.).

1. del:

- Eleverne sidder med alle brikkerne foran sig. Læreren er tovholder. Eleverne følges ad.
- Eleverne skal prioritere hvordan de vil bo, hvad de vil spise, og hvilken fritidsaktivitet de vil gå til.
- Eleverne har 10 point til at fordele på de 3 kategorier.
- Eleverne sammenligner med sidemanden, inden læreren samler op.

2.del:

Læreren kan fortælle, at der er sket en ændring i deres liv. De er blevet forfremmet og får nu en bedre løn. Derfor har de nu 15 point.

- Lav øvelsen igen.

3 del:

Læreren kan fortælle, at der er sket endnu en ændring i deres liv. Personen til venstre har arvet en masse penge og har derfor 19 point at bruge. Personen til højre har desværre mistet sit arbejde og har derfor kun 7 point at bruge.

- Lav øvelsen igen.

4 del:

Nu skal eleverne selv prøve at finde ud af, hvor mange point de har brug for til den måde, de gerne vil leve på. De vælger de 3 kort, der passer mest realistisk til det liv, de gerne vil have.

- Lav øvelsen igen.

Læreren initierer de gode snakke løbende, fx ved at:

- få eleverne til at sammenligne løbende med hinanden.
- gå rundt i klassen og spørge nysgerrigt:
 - „Hvad er vigtigst for dig, og hvorfor“
 - „Hvordan føles det at have mange point?“
 - „Hvordan føles det at have få point?“
 - „Har alle mennesker lige mange point?“
 - „Tror I, der er nogle, der har færre point end 7 i Danmark?“
 - „Hvad er den rette pointmængde for dig?“

Når eleverne er igennem alle runder/scenarier, laver I en fælles opsamling på klassen, ud fra de slides, der er i PowerPoint-præsentationen:

„Var det svært at vælge?“
„Hvad prioriterer du højest?“
„Hvordan føles det at have mange point?“
„Hvordan føles det at have få point?“
„Har alle mennesker lige mange point?“
„Hvor mange point har du brug for i dit liv?“
„Hvorfor er det vigtigt at kunne prioritere?“

Når øvelsen slutter, er det vigtigt, at eleverne har en forståelse for, at det er vigtigt at kunne prioritere, og at man ikke nødvendigvis har brug for mange penge for at kunne prioritere det, som er vigtigst for en.

FORMÅL/LÆRINGSMÅL

Kendskab til forskellige levestandarder.

Eleven kan handle med overblik i sammensatte situationer med matematik.

Eleven skal få en øget forståelse for prioritering og værdi.

Eleverne skal få en forståelse for, hvorfor nogle prioriterer anderledes end dem selv.

MATERIALE

Arkene "Prioriteringsleg" med de forskellige kort.

Kortene klippes ud og kan med fordel lamineres, så de kan bruges mange gange og/eller i andre klasser.

FORSKELLE I DANMARK

TID

5 min.

BAGGRUND

Ens økonomi i husstanden er afgørende for, hvad man har mulighed for at prioritere til forskellige ting, og om man overhovedet har penge til rådighed til at spare op til uforudsete udgifter eller ferie.

FREM GANGSMÅDE

Gennemgå en slide af gangen. Den første slide viser, hvilken betydning ens husstandsindkomst har for, hvor mange penge man bruger på mad/fødevarer. Den gennemsnitlige husstand bruger ca. 35000 kr./år på mad - dvs. ca. 100 kr./dag. Hvorimod den gruppe der har en husstandsindkomst på under 250000 kr., bruger under 20000 kr./år - dvs. omkring 60 kr./dag. Gruppen af husstande med en indkomst på over 1 mio kr. bruger ca. 55000 kr./år - hvilket svarer til lidt over 150 kr./dag.

Snak om, hvilken betydning det har for, hvilken mad man kan købe.

Den næste slide viser, hvor mange procent af danskerne der har svært ved at få pengene til at slå til i bestemte situationer. Bemærk at 23% ikke har penge stående til at kunne betale en uforudset udgift på 10000 kr.

FORMÅL/LÆRINGSMÅL

Eleverne får en forståelse af, at ens økonomi er afgørende for, hvilke valg man kan træffe, og om man overhovedet har mulighed for at prioritere noget.

MATERIALE

Slides i PowerPoint

BRAIN-BREAK

Her kan det være en god ide at tage en lille pause, hvor eleverne kommer op at stå og får ny energi. Brug evt. et af de eksempler, der er vist på den tilhørende slide.

SPARE OP ELLER LÅNE?

TID

Ca. 20 min.

BAGGRUND

Det kan være svært for mange unge at tage stilling til, hvad der er acceptabelt at låne penge til. En del unge tager fx dyre forbrugslån (kviklån) til at betale for varer, som de ikke nødvendigvis har behov for. Derfor er det vigtigt, at børn lærer nogle grundregler for, hvilke muligheder man har i forskellige hverdagsituationer og lærer at tage fornuftige valg.

FREM GANGSMÅDE

Start med at snakke om de ekstremer, der er på PowerPoint-præsentationen. Hvad synes de? Kender eleverne nogle af typerne?

Se derefter videoen "Mød Morten - pengeekspert". Videoen giver et indblik i, hvornår det kan være ok at låne samt en forklaring på, hvorfor det i udgangspunktet altid er bedst at spare op.

Øvelsen:

Eleverne får udleveret en svartrekant, som skal foldes i "toblerone-form", så der er tre forskellige svarmuligheder:

1) Sparer op/venter, 2) Låner og køber, 3) Andet.

Læreren læser spørgsmålene op et ad gangen. Eleverne skal efter hvert spørgsmål markere deres svar på det tilhørende ark, så det sikres, at den enkelte foretager sit eget valg.

Først når alle har svaret på et spørgsmål, beder læreren eleverne om at vise deres svar med svartrekanten.

Læreren spørger herefter ind til elevernes svar. Start med at tage udgangspunkt i dem, der har valgt en af de to første svarmuligheder. Spørg derefter ind til nogle af dem, der har valgt "andet". Hvis ikke kategorien "andet" bliver brugt så meget, er det vigtigt, at underviseren kommer med eksempler på andre muligheder (fx købe brugt, overtage fra en anden, prøve det af, lease mm.). Ved at komme med eksempler på "andet" tidligt, åbner man op for, at eleverne i større grad tænker i alternative løsninger til de efterfølgende spørgsmål.

Det er vigtigt, at øvelsen ikke virker belærende over for elevernes valg. I stedet skal dialogen undervejs bidrage til at skærpe elevernes forståelse for, og stillingtagen til, hvornår det kan være i orden at låne.

Lav en fælles opsamling ud fra spørgsmål på slide:

- Hvilke spørgsmål var det sværest at tage stilling til?
- Hvad er ok at låne til?
- Hvad er det bedst at spare op til?

Hovedfokus er:

Det er ok at låne penge til nogle ting, men generelt er det altid bedst at spare op. Hvis man skal låne, er det bedst at spørge forældre eller familiemedlemmer. Der findes mange alternative muligheder til at købe/købe nyt.

FORMÅL/LÆRINGSMÅL

Eleverne tager stilling til, hvornår det er i orden at låne, og hvornår det er bedst at spare op.

Eleverne møder forskellige scenarier og får derigennem mulighed for at tage reflekteret stilling, og udtænke alternative løsninger.

MATERIALE

Powerpoint

Arket "Spare op eller låne" (print 1 pr. elev)

Svartrekant (print 1 pr. elev)

TEMA

Brainbreak hvor eleverne samtidig lærer nogle forskellige udtryk for penge.

TID

10-20 min.

BAGGRUND

Øvelsen er et sjovt lille brainbreak, hvor fokus er på bevægelse og brug af forskellige sanser. Samtidig lærer de nye og gamle udtryk for penge. Øvelsen kan varieres på mange forskellige måder og kan derfor bruges flere gange.

FREM GANGSMÅDE

1. Øvelsen tilpasses klassens størrelse. Hvis der er 20 eller flere elever, bør man dele eleverne i to grupper, så øvelsen laves to steder, eller den ene halvdel laver noget andet, mens den anden halvdel er i gang.
2. Ordkortene hænges op på en væg med elefantsnot, lægges på et bord eller fordeles på gulvet.
3. Eleverne inddeles i to hold, som skal konkurrere om at finde flest rigtige udtryk for penge.
4. Læreren beder eleverne om at finde et udtryk, der starter med fx M, og de forreste elever på hvert hold skal nu skynde sig hen for at vælge et udtryk, de mener, er sandt. Eleverne tager et kort med tilbage, og læreren vælger et nyt bogstav.

Når alle udtryk er taget, tælles der point op.

Variationsmuligheder:

- Uden lyd og kommunikation
- Stå med ryggen til
- Hænge/lægge falske udtryk tilbage
- 1 mod 1, eller små grupper

Opfølgning:

- Eleverne kan søge på ordene på internettet.
- Eleverne kan snakke med deres forældre om de udtryk for penge de kender.

FORMÅL/LÆRINGSMÅL

Kendskab til forskellige udtryk for penge
Bevægelse
Samarbejde
Brug af forskellige sanser

MATERIALE

Slangudtryk på arket "Penge-slang". På bagsiden er der markeret, om udtrykket er sandt eller falsk. Ordene skal klippes ud og kan med fordel laminerer, så de kan bruges mange gange. Eventuelt elefantsnot til ophængning af ordene på væggen.

MIN SPAGHETTI BOLOGNESE

– SÆTTER HVERDAGSØKONOMI PÅ SKOLESKEMAET

TEMA

Indkøb af aftensmad og prioriteringer.

TID

20-25 min.

BAGGRUND

Det kan være svært for mange at forholde sig til, hvad ting koster og særligt ting som madretter, hvor mange varer sammenblandes. Øvelsen er med til at give en forståelse for, hvad ens prioriteringer betyder for prisen.

FREM GANGSMÅDE

Øvelsen går ud på, at eleverne skal handle ind til en spaghetti bolognese. Eleverne får en indkøbsseddel, så de ved, hvad der skal handles. Nogle af varerne har de i forvejen derhjemme, fx olie, krydderier og forskellige grøntsager. Eleverne skal handle ind til at lave retten til en familie på 4-6 personer.

1. De forskellige varer fordeles i grupper 5 forskellige steder i klassen, så fx alle de forskellige muligheder for spaghetti ligger på samme bord.
2. Eleverne tager deres indkøbsseddel med rundt til bordene og skriver det valgte mærke samt prisen på varen ned (den finder de på bagsiden af kortet). De skal ikke selv regne om til korrekte mængder, da priserne på bagsiden er regnet om til de korrekte mængder. De må ikke vise eller fortælle prisen på deres varer til andre - brug slide om fremgangsmåde.
3. Eleverne regner den samlede pris for deres spaghetti bolognese ud
4. Eleverne går sammen med deres sidemand/makker og snakker ud fra spørgsmålene på slide (Punktet kan evt. springes over, men har den funktion, at de alle får snakket om deres valg):
 - Hvor stor forskel er der i prisen på jeres indkøb?
 - Er der noget, I blev overraskede over?
 - Hvor dyrt/billigt tror I, man kan lave spaghetti bolognese med de varer, I kunne vælge?
5. Efterfølgende snakker man fælles om elevernes valg:
 - Var der noget I blev overraskede over?
 - Hvor dyrt/billigt tror I, man kan lave spaghetti bolognese med de varer, I kunne vælge?
 - Hvilken sammenhæng er der mellem ens indkøb og ens prioriteringer?
 - Hvorfor tror I, at I har valgt de varer, I har?
 - Pris og kvalitet (fx økologi)
 - Vaner hjemmefra
 - Varens udseende

Fortæl i klassen om nedenstående:

Den billigste kombination man kan lave, koster ca. 55 kr. Den dyreste er på ca. 125 kr. Det svarer til en forskel på 30000 kr./år. Det betyder også, at man har mulighed for at foretage andre prioriteringer. Hvis man sparer på pengeforbrug til mad, kan det give mulighed for at spare op til andet (fx ferie, spillekonsol, mobiltelefon mm.).

Det er vigtigt at slå fast, at det er helt i orden at vælge dyre varer og/eller økologiske varer, og at det simpelthen er et spørgsmål om, hvad man prioriterer. Samtidigt er det væsentligt at snakke om, at mange valg er foretaget ud fra vaner, og at alle de valg er mulige at ændre på - man kunne prøve den billige version, måske er den lige så god eller bedre.

Øvelsen kan eventuelt gentages, hvor man skal forsøge at lave den billigste, den dyreste eller den man normalt får derhjemme. Man kan desuden bruge øvelsen i forhold til andre retter.

FORMÅL/LÆRINGSMÅL

Eleverne lærer at forholde sig til pris og kvalitet, samt hvad forskellige prioriteringer medfører. Eleverne bliver udfordret på deres vaner.

MATERIALE

Arket "indkøbsliste" skal printes til alle elever.

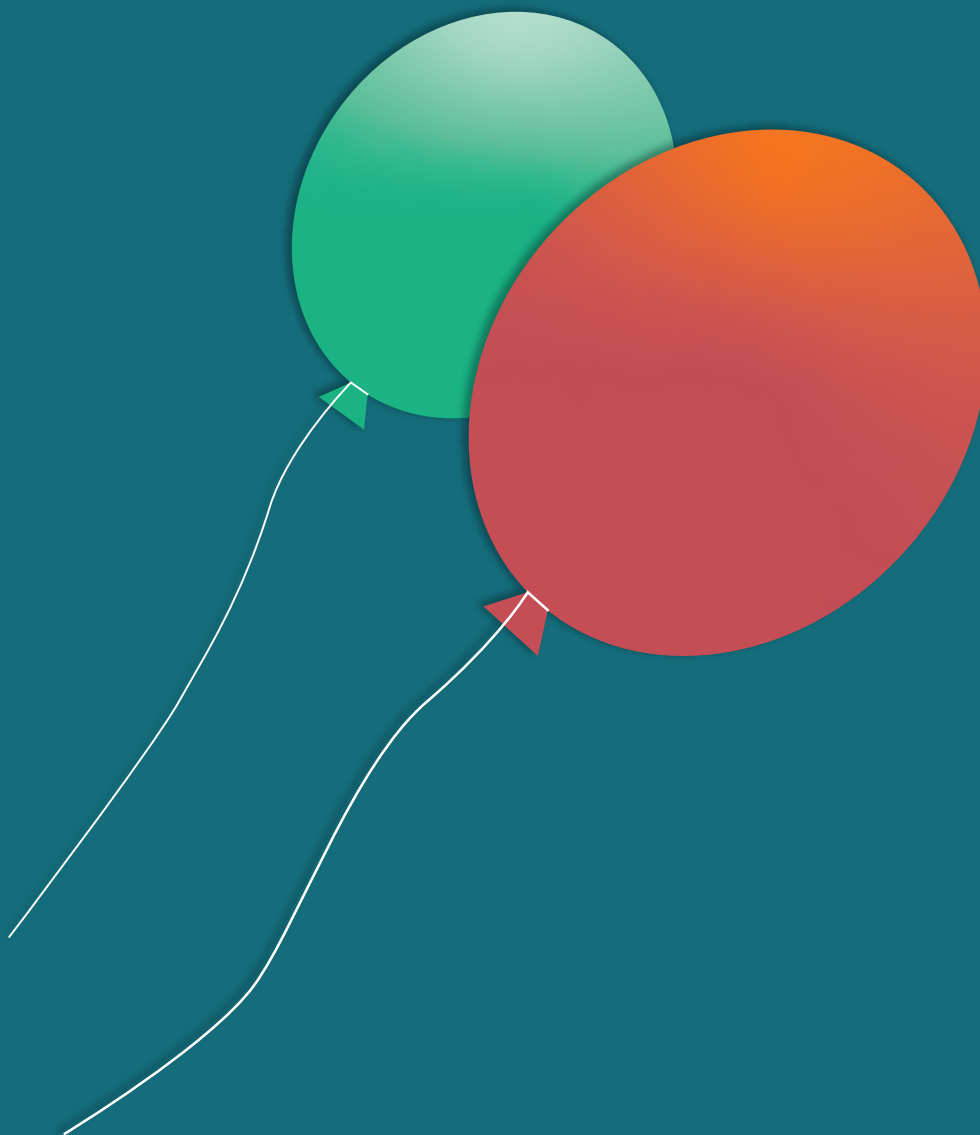
De forskellige varer på arkene "Varekort" skal klippes ud og fordeles. Ved udprint af arket fra www.pengpong.dk skal man huske at printe ud på begge sider af papiret og indstille printeren til "vend på kort side".

— SÆTTER HVERDAGSØKONOMI PÅ SKOLESKEMAET

BRAIN-BREAK

Her kan det være en god ide at tage en lille pause, hvor eleverne kommer op at stå og får ny energi. Brug evt. et af de eksempler, der er vist på den tilhørende slide.

DILEMMASPILLET

– SÆTTER HVERDAGSØKONOMI PÅ SKOLESKEMAET

TEMA

Brainbreak hvor eleverne samtidigt lærer nogle forskellige udtryk for penge.

TID

15-20 min.

BAGGRUND

Økonomi er for mange et tabubelagt emne. Desuden kan man ende ud i forskellige dilemmaer, når der er penge involveret. Derfor er det væsentligt, at eleverne reflekterer over forskellige økonomiske situationer og ser situationerne fra flere sider.

FREM GANGSMÅDE

Start med at snakke om dilemmaet på slide, og de input de andre figurer har.
Vis video om dilemmaspiilet (på slide), som forklarer øvelsen og de forskellige roller
Dilemmaspiilet foregår lidt ligesom Mads og monopolet, hvor der er en vært (Mads), som styrer debatten.

Læreren deler eleverne ind i grupper af 4 (hvis der skal laves grupper af 3, er der en person, der både har "Mads" rollen og rollen som "dig selv").

Eleverne får hver en rolle, som roterer efter hvert spørgsmål, så alle prøver de forskellige roller. Dilemmaet står på en slide, dvs. klassen følges ad i de 4 dilemmaer. Inden man går i gang, er det en god idé, at man sikrer sig, at eleverne forstår de forskellige roller.

"Mads" lægger ud med at præsentere dilemmaet i gruppen og giver ordet i rækkefølge til dilemmaets ejer (som kan uddybe dilemmaet), den med rollen som "dig selv" (som giver udtryk for sin mening og kommer med forslag til en god løsning) og til sidst "djævelens advokat", som stiller kritiske spørgsmål til de løsningsforslag, der er fremkommet. Efterfølgende debatterer de ud fra deres roller - djævelens advokat bliver ved med at finde eventuelle problemer ved de løsninger, der fremkommer.

Læreren samler op efter hvert dilemma i forhold til, hvad de har snakket om og fundet frem til.

Det er "Mads" fra hver gruppe, der fortæller, hvad de har snakket om. Herefter skifter rollerne, og man går i gang med det næste dilemma.

Hvis eleverne har svært ved at bruge rollerne, kan man evt. forsøge at snakke om dilemmaerne i grupper, uden at eleverne har roller.

FORMÅL/LÆRINGSMÅL

Eleverne skal lære, at der ikke altid er noget rigtigt eller forkert svar, men at det er meget op til den enkelte, hvad der føles rigtigt.

Eleverne skal blive bevidste om, at penge er et ømt emne, og der kan ligge mange følelser bag.

Dilemmaerne giver mulighed for at reflektere og italesætte problemer.

MATERIALE

Ark med rollerne (skal udklippes og deles ud)

PowerPoint med de enkelte dilemmaer

EVALUERING

TID

5 min.

FREM GANGSMÅDE

Eleverne bruger QR-koden eller linket til at komme ind og udfylde baggrundsinformationer og svare på spørgsmål, der har forbindelse til modulets indhold.

MATERIALE

Slides på PowerPoint

Device med internetadgang

OPSAMLING PÅ DAGEN

TID

5 min.

BAGGRUND

For at viden rod fæster sig, kan det være godt med gentagelser og opsummeringer. Punktet skal sætte fokus på, hvad eleverne har lært i modulet, og gøre dem opmærksomme på, at de har mulighed for at forandre vaner og adfærd på baggrund af det, de har lært.

FREM GANGSMÅDE

Snak om spørgsmålene på slide:

- Hvad har jeg lært i dag?
- Hvad vil jeg fortælle om dagen, når jeg kommer hjem?
- Er der noget, jeg vil gøre anderledes fremadrettet?

Kom gerne rundt om alle de forskellige øvelser, og snak om, hvad de har lært ift. prioriteringer, opsparing og lån samt vaner.

Eleverne skal tage øvelsen "Prioriteringsleg" med hjem og lave den sammen med nogle fra familien. Desuden tager de deres indkøbsliste fra "Min spaghetti bolognese" med hjem, og fortæller om hvad de lærte af øvelsen. Derudover skal de opfordres til at fortælle hjemme om de ting, de har lært i dag.

FORMÅL/LÆRINGSMÅL

Opsummering af de vigtigste elementer i modulet.

At de tager deres nye viden i anvendelse i deres hverdag.

MATERIALE

PowerPoint-slide

Øvelserne "Prioriteringsleg" og "Min spaghetti bolognese"

